

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХОРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1959
АВГУСТ
12
СРЕДА

№ 160 (4388).

Өртөө 20 коп

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Бедик шаңналга хары (1 арым).
Эрзичилерниң күженишкениниң ажылының түңнели (1 арым).
ОБЛАСТЫҢ СИГЕН ШӨЛДЕРИНДЕ (1 арым).
Валентина Гаганованың эгелээшкини-биле (1 арым).
М. Семенов.—СЭКП-ниң Сүт-Хотрайкомунун буюрунда (2 арым).
Областың профсоюздар чөвүлелиниң

VI пленуму (2 арым).
А. Лепешкин.—Ажылы чоннарың мурнуга ууртукчуларын отчоттары (2 арым).
Д. Иогит.—Ажылы бригадир (3 арым).
М. Назар-Сары.—Чал-Халдун хуучулар талокчилериниң хуралы (3 арым).
М. Семенов.—Хочун туугу С. Донгак (3 арым).
Школа-интернат белеткенип турар (3 арым).

С. Иезов.—Делегей байдының допчулалы (4 арым).
Иштиски Моолдун малчыларында (4 арым).
Нью-Йоркта совет делегеге америк албан кижилериниң чораны (4 арым).
Америк чурттарың даштыкы херектер министрлериниң чөвүлел хуралы (4 арым).
Делегейниң кино фестивалында (4 арым).

БҮДҮРҮЛГЕ ЧЕРЛЕРИН КЫШКА ХЫНАМЧАЛЫГ БЕЛЕТКЭЭР

Техниктиң деңгээлиниң болгаш бүдүрүлгени улам ылай сайыраңгайлаарынын тодаргай программаны СЭКП ТБ-ның ийне Илеуку ажылдап кылган. Партия Төп Комитетиниң ийне Илеукууну шийирлерин болгаш оон төөгүлүг Кыргызында айтыккан соруагаларын амыралага боттандырар дөң социалисттик чарышты ажыкчылар ортузунга калбарган түңнелинде бистик областың бүтү бүдүрүлгө черлери бо чылдың баштайгы чартында продукция бүдүрүлгө планын 112 хуу, а нольда планын хуусаа бетинде ажык күүсеткенер.

1959 чылдың ийги кварталында Кызыл хоорайның бүдүрүлгөсү продукция бүдүрүлгө планын 114,2 хуу кылдыр хуусаа бетинде күөсеткен чейин алганар. Ушкуну каратады планын база хуусаа бетинде ажык күүсеткен, Совет Тыванын 15 чыл өөнгө күш-ажылыг белеткит ужуражыр дөң социалисттик чарыш областың бүдүрүлгө, транспорт болгаш туугу черлеринде улам калбарып турар. Кызыл хоорайның бүдүрүлгөсү комбинаты, ышкуну, Шүүрүстүк, Тураның, Токунуң райлетпүр комбинаттары ышкуну бүдүрүлгөсү коллективтерин эртен чейи айларга планда ажык ээрен баш муң рублдың продукцияны бергенер.

ССРЗ-ниң үзүс ажыл-агыйың ижгүдөрүнүн чейи чыл планынын бирги болгаш ийги чылдарының бүдүрүлгө оонааларынын чейининин күөсеткенин бүдүрүлгө бүдүрүлгө ышкуну үдө таарымчалыг ажылдар кылдыр хынамчалыг белеткөөрүлгө дөң хамааржыр.

1958 чылда чамалык бүдүрүлгө болгаш туугу черлерин кышка ууру хынамчалыг белеткөөрүнүн бүдүрүлгө база туугу планынын күөсеткенин ууру бергелешкинер таварыш турган.

«Тыва туугу» трезиниң чамалык туугу объектилерин кышкы үдө таарымчалыг ажылдар кылдыр белеткөөрүнүн эртен чылдың ноябрь, декабрь болгаш бо чылдың январь, февраль айларында туугу-монтаж ажылырынын планын күөсеткенин. Кышка ууру хынамчалыг белеткөөрүнүн ужурунда Сарыт-Септин райлетпүр комбинаты, Кызылдың колбаса фабрикасы, септеле-механика заводу, Чалынада хумур даш шахтаны биче эвес бергелерге таварыш келген. Оон ужурунда продукция бүдүрүлгөсү үстүндө бүдүрүлгөлөргө өөзөжөн, ышкуну бузулаан турган.

Эйт, чуургалар болгаш каракуль хураган кежи садарының чыл планын Казах ССР хуусаа бетинде күөсеткен

Казахстанының көдө ажыл-агыйының ажыл-ишчилери күрүңгө эйт, чуургалар болгаш каракуль хураган кежи садарының чыл планын хуусаа бетинде күөсеткен. Республикада 220,3 муң тонна эйт дриг деңгээл-биле күрүңгө

саткан, ол болза 1958 чыл дургузундазынга болзарга 54,8 муң тонна хой болуп турар. Чыл планын 101 хуу күөсеттинген.

Чуургалар садарының чыл планын 105 хуу күөсеттинген. Колхозтар болгаш совхозтар күрүңгө

130,7 миллион санын чуургаларын саткан, азы 1958 чыл дургузундазынга болзарга 14,8 миллион санын хой чуургаларын күрүңгө саткан. Каракуль хураган кежи садарының чыл планын 107 хуу күөсеттинген. (СЭТА).

Бедик шаңналга хары кылдыр

Танды районун «Тиндиге» совхозунун №1 сүт-бараан фермазының саяачылары болгаш кадарчылары малдың сүт продукцияны улам-на хойну бээр дөң чүтүлдүг ажылдап турарлар. Илангыя ол фермада мурнакчы саяачы Д. Вязак болза чурт иштиниң ийне бүдүрүлгөсү чылда ортумаа-биле 1500 кг сүтү алыр дөң ажылдап турар болгаш ол дөңгө оң чарыш-ка алган хүдээлгени болуп турар. Бо чылдың июль 1-ге чедир ол болза бир ийнеден ортумаа-биле 666 кг сүтү саап алган, областың совхозтарында мурнакчы саяачыларының санынга кирген.

Саяачының ажылында ол ам 10 чыл чыгач турар. А оң кады чурттап чоруу эки О. Вязак болза-ла оң-биле кады хой ажылынга кирген болган ам 10

саткан, ол болза 1958 чыл дургузундазынга болзарга 54,8 муң тонна хой болуп турар. Чыл планын 101 хуу күөсеттинген.

Чуургалар садарының чыл планын 105 хуу күөсеттинген. Колхозтар болгаш совхозтар күрүңгө

130,7 миллион санын чуургаларын саткан, азы 1958 чыл дургузундазынга болзарга 14,8 миллион санын хой чуургаларын күрүңгө саткан. Каракуль хураган кежи садарының чыл планын 107 хуу күөсеттинген. (СЭТА).

Чыл хой кадарып келген. Ол эки кадарчы болган ужурунда бо чылдың ССРЗ-ниң үзүс ажыл-агый чедип-кинериниң Москвада делегелешинге база чоруп чараш. Анча чораш, чоруп, билин алган чүдүлдерин бодунуң кады ажылдап турар өөргө ол күөсеттин-биле чугаалап берип турар.

1959 чылдың ийги кварталда мал ажылының продукцияны белеткөөрүнүн болгаш күрүңгө садарының талазы-биле бирги черин РСФСР-ниң Сибирь зонасында элөөн дөң, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң шийлчир Кызыл туугу база 100 муң рублдың бистик областа тымысканын ферманын ажылдакчылары ууру көдүрүлгөсү-биле утканнар болгаш анча күш-ажылыг чач чедипкинер-биле харылаар деп шийтирлешкенер.

Чурукта: сүт-бараан фермазында агитатор эки Д. Сергеев, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң шийлчир Кызыл туугу бистик областа тымысканын дугайында шийтирлеш саяачыларга таптыгырлар. Фото В. Уколову.

Эрзичилерниң күженишкениниң ажылының түңнели

Мал ажылының продукцияны II кварталда чедипкинерин бүдүрүлгө болгаш күрүңгө садар планын эки күөсеткен дөң бистик областа шийлчир Кызыл туугу тымысканы дугайында РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң дөңтамы Эрзичи районун бүтү көдөчү малчыларының, кадарчы-агыйың ажыл-ишчилериниң ууру өөрүштүгү болгусун.

Олар дөңтамы хары кылдыр чач хүдээлгелерин алдынан, чейи чылдың баштайгы чм-

лы—1959 чылда иштиниң малының баш санын өстүрүп, оон продукция улам-на бедилер, ушкуну, дөңтү кварталдарда күрүңгө эйт, сүт, дүк өске-лаа продукцияны сазарынын алдынан дөңдүр болгаш ажык күүселер дөң демиселге соруу кирген. Эрзичилер алган хүдээлгени күөсеткенин, күрүңгө сүт садарынын чыл планын 104 хуу, оон иштинде колхозтар—111 хуу күөсеткенер. Районда сүлөс салым-кынынын планы—102 хуу күөсеттинген.

ОБЛАСТЫҢ СИГЕН ШӨЛДЕРИНДЕ

Сигенин пландан ажык белеткен турар

САРЫТ-СЕН. (Телефон-биле). Каз-Хем районун Ленин аттыг колхозунун суген шөлдеринге хол херекселдер-биле ажылдаар бир планын доскаш, ам-лаа 100 тонна немей белеткөөр дөң ажыл-

чынерин белеткөөрүн дүргөс темп-хол чоруткан. Оон түңнелинде колхоз ийгилиги-биле 1500 тонна суген белеткөөр планын доскаш, ам-лаа 100 тонна немей белеткөөр дөң ажыл-

лап турар. Оон ийги белеткөөсү чогуу сүлөстүгү планын 2750 тонна, ам оон 80 ажык хуурун белеткен алган болгаш сүлөс салым-кынынын човуку 2—3 хүннерге дөңдүр деп турар.

Организаствыг ажылдап турарлар

Танды районун Сталин аттыг колхозунун ажыл-ишчилерин малдык продукцияны бедилер болгаш белеткөөр талазы-биле чедипкинер дөң областың шаңналганын-га улам соруу кирген, малга чейи

белеткөөрүнүн организастыг ажылдап турарлар. Чыраа-Бажында №2, Дөң-Теректе №1 бригадалар 12.947 центнер сугенин кезип белеткенер. Алы-Биле суген кестирер мамияктер Ян-Өөз,

Очур-Өөз, Маалыр-Өөз, суген бедилер-чүдүлери Сарыт-Өөз, Данын-Өөз, Улануу-Бөк ышкуну хун оонааларын ажык күүседип турар мурнакчылар хой.

Мурнакчы бригада

ХАНДАГАЙТЫ. (Телефон-биле). Бүтүр районун «Торгалыг» көдө ажыл-агый артелиниң эш Бүрүгө

баштаган сугенчилер бригадалы 3000 тонна суген белеткөөр оонааларын доскаш, ам тараа ажачи

алым-кынынче кирер деп турар. Ол бригадала 70 ажык кижжи ажылдап, 180 ажык сараатты тургускан.

Чурукта: Сарыт-Хөдө аныктыкының суген бригадалының сөөлү сарааттарын салып турары.

Фото. Т. Чымбалыкты.

Мал чедипкениң белеткелинде хожудаашкыны узуткаар

Бин-Хем районун «СЭКП ХХ сүт-бараан» колхозу мал чедипкенин белеткелинче областың бүтү колхоз, совхозтары-биле бир денге кире-лаа бо хүннерге чедип планын оонааларын чүдө 20 хуу чедип, бо чүдүдө айтыргыны ала чай-гааралыг келген. Камания эгелери билек суген көдөр шөлдерге 3 пекек эвенорлар үгөн. Бо ара-зында оларан Кара-Хазыта комсомолу А. Байыр-Өөлгө уурутурган эвену мурнакчы ажылдап, кескө чогууру шөлүгүн 70 ажык хуурун кезип доскан.

Кара-Хемде С. Сүдүчүмөйниң эвенору 200 ажык тонна суген белеткен, 40 тонна сүлөс салган. Ук эвенода хынаттыгын 3 трактор, 18 кижжи, эйт машиналары, хол кадырлары турбуже бар ууру күш-тү чөп организаставанын дөң сугенин, дөңгө шөлге ажык бичи-лаа шулуударып турар. Мыкка хол күш трактор, ышкуну-лаа суген кезилген эгелөөнүн дөң чүдө 4 га хире чер кестирген, чер кадыр дөңгө тракторун ажылдап келген. Бо чорук ажылдың темп-анын кошкандып турар.

Сүдүчүмөйниң эвеноруна бодарга 2 эйт машиналыг, 10 кижжик комсомолчу Д. Сөндүмөйниң эвенору кыска хуусаа Чайлапта 30 тонна сугенин белеткөөн, Тасын уунуна база ол хире сугенин орту кыр кылды чорда эвенору Кара-Хем эвеноруна дуулажыры-биле ынаар чоруткан.

Колхозун сүт-бараан фермазы, шөз малының мургулайы Кара-Хем ышкуну кыштар болгашаа чал тус черге чыл бүрдө колхозка херекселдер сугенин хой кезип анча белеткен келген. Амгы үдө

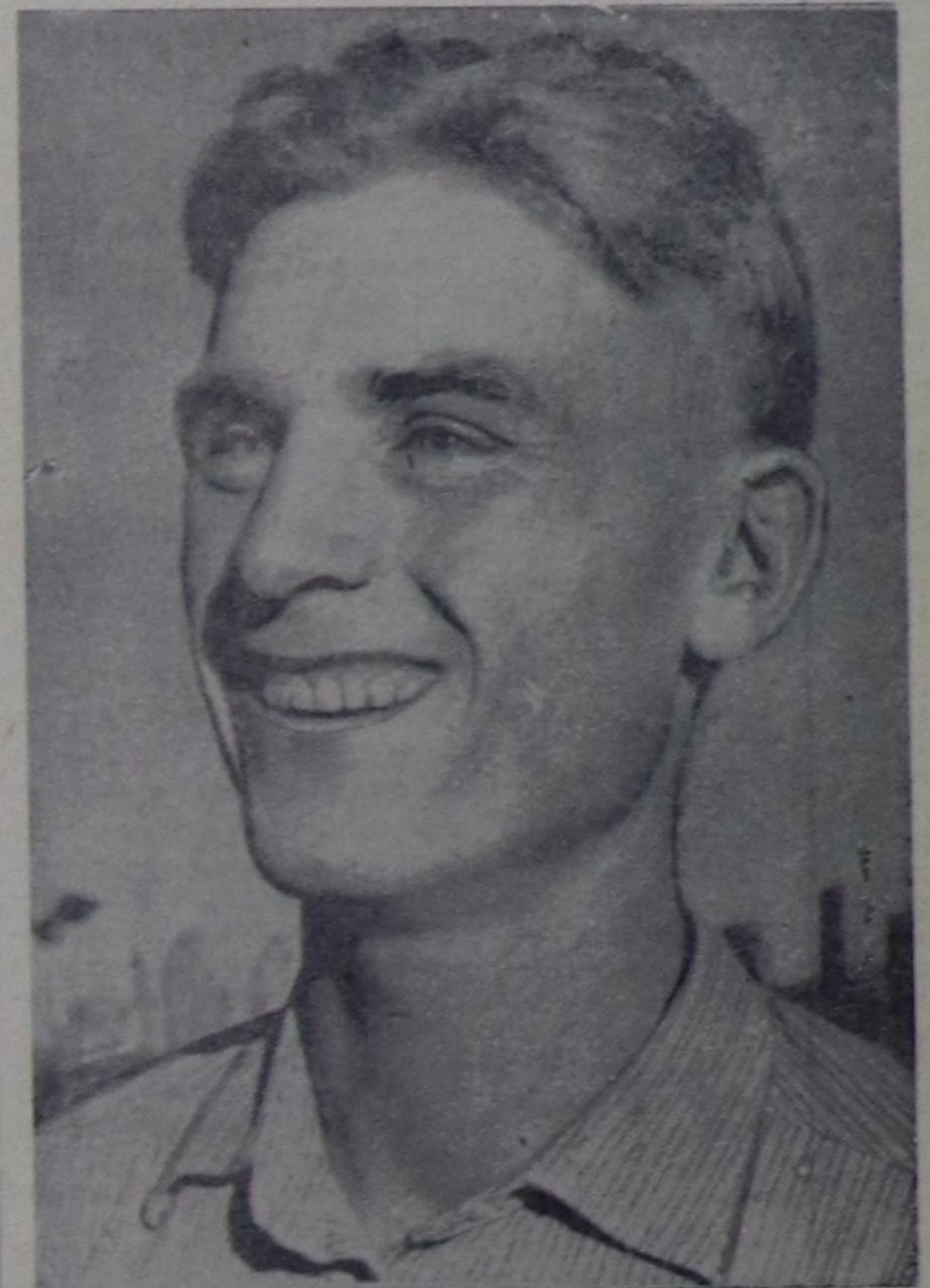
ында суген эгелеринмес кылдыр үгөн. Ону чогуу үсүндө ажалалдырып хемчеглерин албаан. Тодаргайлаарга, чал-бараан болгузап кестиген сугенин кургатап баар, а сүлөс салыр хүнүр бо-ла таваржыр. Дус чедипкенин-биле чал-бараан үдөргө сугенин сүлөстөөр арга чок болуп турар. Ол ышкуну кынар, чар материалдарын чедип албаандала ажылга шийиткан келген.

Эвену колхозун суурун 60 ажык километр ырак, суурун хуу-бүрү хаб чедип алмыр берте турбуже, колхоз баштаар чери ынаар хаб бичирикчын чоруткан, далган чедипкенин бөдөөн. Хаб бичирикчын, далганым болза кыда хаб бичирикчын чедипкенин бичирикчын бар. Бо бүтү чедипкенин хараа-ам-биле ажылдың темп-анын куулап турарын демдөөр херек.

Эвенонун уурутукузу Сүдүчүмөй бар-ла аргаларын херектен тургаш, мал чедипкенин белеткелин дүргөдөп, организастыг хемчеглерин алмырын ууру, колхоз төвүгө келген ийи-үн хүннерде улаштыр арагалан, ажык шөгү үзүп турар. Оон түңнелинде эвенонун кестигү-нериниң күш-ажылының бүдүрүлгөсү чавыс.

Кара-Хем көдө Советтин дарганы эш Чыдын, секретары эш Тонраков олар бо чүдүдө кампаниянын үсүндө ол чок кампаниянын чонун чамалык үдөргө колхоз бүдүрүлгөсүн кестиргенин, организастыг ажылды экижидериниң орунуга, боттары-биле 2—3 хүннерин улаштыр арагалан, чуртагыны чөгөтүлгө чок чорун кургуп турарлар. Оон уламдынан көдө Совет уруулар бажымын, үнү чоктар шко-

Валентина Гаганованың эгелээшкини-биле

В. МАРКЕЛОВ.

Хожудан турар участоктары мурнакчыларын дөңгөсү белеткөөрүлгө Валентина Гаганованың патриотчу эгелээшкини бүтү чуртта шийтирлеш турарында дугайың Элегестин шахта эгелээшкин ажылчы, албан-кадарчы ууру чогуураа-биле «Олунуңдан номчон болган радионан дыншаан.

— Бистик шахта-бараанын бригадаларының аразында бирги бригадала хөмүр даш тымысканын планын үргүлчү күөсетпей келген. Ийчаарга хөмүр-даш—үдө-түрүң хлөөн болгай. Ону бүдүрү-пир улам көүдөдүр, ийи чедипкинерин өстүрүп төлөөдө, бодунуң хожудан турар участо-тарынымыс калдыр ужураут бис. Ийчанга Валентина Гаганованың үдөргүлчү чорук хөмүр дашты үдөргөсү эдери, шахтаның хожу-дан турар участогуна барып ажыл-даарын шийтирлеш—деп, шах-тер Владимир Маркелов чугаалаан.

Оон ол саяачы шахта эгелели дөңгө-ла чүдүлгөсүн дөңгөсү.

— Ийе, конугуш ший-дыр, ол үдө-төчө дуржулгалыг кижилер чорудары черге чүдүлгө турган чүдө, уурун келген саяачы, ажыл-херектин шийиниң байдылыгы дүгүлчү келген дүр, дөңгө бис—деп, хол ийнеден эш Чешукин оуу улам эс-сүк кийрген.

Валентина Гаганованың эгелечи чорутууга каттышкан шийчээшкин Элегестин шахта-бараанын аразында ала шийчээр эгелөөн. Владимир Маркелов августун 5-те шахтанын хожудан турар участогуна ажыл-дап кийрген.

— Биске чедип келгениң эки-дир. Чал кижилерин өөргөдү, кады алган болган чейи чыл шөлөм, ышкуну ажыл-агый чери дөң ышкуну коллективтерин ажылдакчылары көдө Советтин организастыг ажылының чедипкени-биле колхозун мал чедипкенин белеткелинге дуулаш-пайн турарлар.

Бо хире ууру организастыг сүлөстүгү ууру кампаниян ажыл-агый үсүндө биче эвес дуузын көргүзүп болур. Ол бүтүгө көдө Совет ууру ролду ойнар ужураут.

Колхозчу хууларда яны-бүрү тараа культуларыны бижип турар. Дүгүт ажалал алым-кынынга белеткөө ажылы чорутуулан дем-дөөр ужураут.

Көдөдө кирер 4 комбайны ийиң чач, а ийиңи эртен чылдың дүдүдүн ажаллап олчачан сеп-төө, ышкуну бөдөөн. Эң чүдүлгө чүдө—техисаны башкаар чамгы-лаа комбайн колхозта чок.

Колхозта хойу бригадир В. Шев-нов сөөлү ийи айы шөлөдөн өрт-түргөндө дүгүт ажалал алым-

ажылдакчылар, хары—деп, бри-гадир анча өөрүп чугаалаан.

Ажылдың баштайгы хүнү эли эгелөөн. Бригадала хөмүр даштың 5 кадыкчылар бар. Оларын ара-зында үжү чач кижилер болза-ла, олар ажылдыг ынактар. Дуу-лаар ажылдары эштер база-ла чүт-күлүгүт ажылдап турар.

Транспортерга хөмүрү чүдүрүп чорударыны чач аргалын эш Мар-келов өөргөсү сүмдөөн. Өргүзөөш-кинден төктүп баткан хөмүр даш ол-ла дөңгө транспорттарын кий-тагыныч кийип турар, ийчанга моон мурнуңда хөмүр даш кийта-артыкча төктүп, оуу хүдөк-биле катан эжер ужурга таварыш тур-ган болза, ам ийиңи эвес апарган. Өргүзөөшкенин хой өдүргүлчү чорудуп турган чорук хөмүр дашты дөңгө хожудан каагтар турган, ийчаарга ам чүдө ийи өдүргүлчү өргүзөөр апарган. Чач дуржулгалар, эки түңнели берип турар. Хөмүр даш бүдү-бүдүлгө-биле чоруп ту-рар.

— Эдечкеде 61 тонна хөмүр дашты бөөр ужураут болзусса, чач транспорттарын тургускаш, 65—68 тоннамы берип болур аргалыг болган бис—деп, эш Марке-лов бүдүрүлгөсү.

Эш Маркелов моон мурнуңда күш-ажылга шийиниң болуп, хой-ишкуну ажылдарга ийкекеллиг кийрип келген. Төдөөн чуртун чыгай чоруп дөңгө, чейи чыл пла-нын хуусаа бетинде күөседир дөңгө моон сонгар-лаа эки ажылдарын, бодунуң дуржулгалың эш-өөргөсү нестедерин ол коммунист-шах-тер хүдөөтөн.

Сөз болгаш фотозу
С. Феокистову.

кынынга белеткөө ажылының тала-зы-биле чүдү-лаа билбес мен деп хары-биле чаддынын оларар. Та-раакчылар элек дүгүтү саваллап кийриптер хун ырак эвес, колхоз-тун хову туралары бо чалгай херекке мырыңай белеткенинчөө.

Тараа ууру скелеттерин байла-ла таарымчалыг эки-лаа болза, шапчарын бок күдүрүлчү аштап, аргылааан. Ажалал алым-кынынын планын чогалдып, эргөөсү чүдүлгө чепсек-херекселдерин кыска хуу-саада септедип четкелеринге кол-хоз баштаар чери, хову бригадалы чогууру кичөөнгейи салбайн турар. Колхоз баштаар чериниң дар-галы эш Юбуу, партия организастыгынын секретары эш Дугурап олар боттук хемчеглер албайн кез-генинде мал чедипкенин белеткел-ли-биле дүгүт ажалал алым-кынын кысырлажып келген.

С. ТАС-ӨӨЛ,
«Шынык» тускай
корреспондент.

СЭКП-нің Сүт-Хөл райкомунун бюрозунда

СЭКП-нің Сүт-Хөл райкомунун бюрозунда дүжүт ажаап алымшыныкта белеткедиң дугайында айтырым көргөн. Районунң көдөз ажыл-агый инспекциянынң кол агроному эш Ивановтуң бюроза кылгаз информатиянында ап көргө, дүжүт ажаап алымшыныкта белеткедер талазы-биле көчүт эөөш ажамадар кылдынар.

Районда ам үдө 21 комбайннар, оод иштиле чаа «СК-3» деп 6 комбайн бар. Эрти 15 комбайннар-га септелгелер доозуган болгаш оларын «Адан-Мадыр» артез-ден еске колхозтар салып алган. Бар турар лафеттин 2, лафет чөк 6 жаткалар болгаш 20 под-борщиктер септеттинген. 6 под-борщиктерин колхозтар алгылаан. Кукурда ажаар чаа комбайннарны «Бора-Тайга» колхозтан ескерип алган. Колхозтарда бар тракторлар белең. Мичалажок ажаап алым-шыныкта «П-54» деп трактор 6, дугуйлук тракторлар 3 өргөжөк херек болуп турар.

Районунң колхозтарынның баш-таар черлери дүжүт ажаап алым-шыныкта белеткедиң тоомча чөк көрүп турары-биле кайы-даа кол-хозтарда кылдынган чүдүлөр көчүт эөөш. Колхозтарда илтиш-биле тараа арыглар 30 хире маши-наларга септелге, хыналда чорут-тумзаан. Район төүдө болгаш Ки-ров аттыг колхозта тараа кургалыр машиналар септеттинген. Киров аттыг колхоз тараа кургалыр узуг сугутуну тугу-бү-биле кылдыр деп турар-даа, амга чедир кылмы эгел-денер. Эрти шаанарын септеп, де-рири, чаа шаанарын кылмы ажил кайы-даа колхозта чорувайн турар. Киров аттыг колхозтун шыныгым 2 шааныда ам чангыс-даа өргөн ар-таан, оттузуп каан. «Бора-Тайга» колхоз Хову-Аксинда болгаш Ак-Дашта шаанарын улгатырарын планнап болза-даа, оларын чеп-сегел, дерини анаа-ла салгышта боландыртынып турар. Колхоз бу-руту бо чымын төп шаанарын ме-ханизастарын шиптиргележөк, ме-ханизациянын калдыг-даа белетке-деринче кирбөөн. Белин чадарда Сүт-Аксин суурда тараа күлөп алыр пунктта белеткедер эгелөөн.

Пунктуну девисээрине үгөөс чашпап, ситен арыглаттырмаан. Мында сарайнын кыры ойбок.

Балхоттарда болгаш тараа күлөп алыр пунктта скарлат белең эөөс.

М. СЕВЕН,
«Шынык» корреспонденти.

Областың профэвелединн VI пленуму

Август 7-де областың профэвелединн VI Пленуму болуп эрткен. ВЦСПС-тин II Пленумунуң түнөөдери болгаш профэвелединн кижизилге, кул-тура-чырымышкын ажылмы эки-жер талазы-биле кемчелер ду-гайында эш Намайның илеткелин пленум чутааамакан.

Мал ажылчының продуктуларын бүдүрер база белеткээрин көүдө-лүрү дөш Сибирь зоналынын ау-тономунт республикаларынның, крайларынның, областарынның соци-алисттик чарыкчыга бирги черин алааш, РСФСР-нің Министрлер Че-гувельинин шилчипер Кызыл туугун бистин областың чылаан алганын болгаш 100 муң рубль-биле шап-натканын пленум байырап демте-деген.

Областың улетипүр бүдүрүлгелеринин коллективтерин, СЭКП ТК-ның июнь Пленумунга төлөптүгү ужурушпымаан, бо чылдың пла-тайгы чартымын бүдүрүлгө пла-нын нияти продукция бүдүрер та-лазы-биле 112 хуу күүсөткөн, пла-нын алыр 6 миллион 700 муң рубльдин продукциянын бүдүрер.

Мураалчы бүдүрүлгелерин болгаш ажылчыларынның саны улам-на кө-үдөөн. Амгы үдө областың бүдү-рүлгелеринде 47, колхозтаринда 42 бригадалар коммунисттик күш-ажыл бригадалар атты чедип алыр дөш демсеешип турар. Кызылдың типо-графиямында, «УТКА 25 чымы» союзтук Иштин-Хем фермамында, автобус АТБ-ында түп бригадалар ол атты шагда-ла чедип алган.

Ош-биле калы мында хей профэвелед организациалары комму-нисттик күш-ажылдын бригадалар болгаш шалымынын дөш чарыкча ажылчыларын-ама-лаа көпчөк ха-лымын турарын, «Тыла даг-дугу», «Тыла кобыл» комбинаттарын, «Коммунал туугу» трестиниң улу-туркуларын болгаш профэвелед ор-ганизацияларын социалисттик ху-далгелерин күсөдөр талазы-биле ажылчыларга таарыччалыг бай-лаан тургустунган салым салбайн келгенни, облыстеркомунтун туугу өргөдөлүнн начальниги эш Торкуш шалым чамдык удуруткучулар со-руулар.

Бүдүрүлгелерин комплексилет механизастар болгаш автоматчы-дар, бар дериткелдерин болгаш ме-ханизациянын эң улуг кемчелдин-

биле ажылдар дугайында СЭКП ТК-ның июнь Пленумунуң салтан сорулгаларын амыдаарга ботта-ныр талазы-биле ажылдын обла-стың профэвелед организациалары ырааста-ла четтес чорутуп турар. Оларынң хей боттарынын ажил-чорудулашын план күсөдөлүннн айтырыгында кылгазарлаан, бүдүрүлгениң техникамыча ханы-лап кирбейн, машиналар, деритке-лер хей турар, бүрүн күчүрү-биле ажилаттыкмас чорутар-биле де-мессеешип келген.

«Тыла туугу» трестинде чылда 200 муң кубометр чер казар ку-чуту механизастар бар турда, эрт-кен чымын олар-биле 35-ле муң кубометр каскан. Тресте бар ту-дугуну бүтү механизастарынң чү-дө 58 хууу ажилаттынып турар. Облыстеркомунтун туугу өргөдөлү-дө чүк калдыр 6 краннарнын ийли чүгө туугу материалдарын чоруткан ийи ай дугурунда хей туруп келген. № 1 АТБ кузовтар-ын машиналар дүжүрер болгаш машина кырынга тургузар ажил-ды хол-биле чорутуп турар. Кызыл хоорайда хонукта 500 аг хей чүрү күчүрү чүдүлө машина-ны ажилал чок турар чорук пле-нумга илерөөн.

«Тыла туугу» трестинде эштер Бажаанов, Ильянов, Рышкеевич, даг экспедициянын № 76 шипчилел бөдүлгө Бураниевский шипчаш чартыкчыларын хураалын улам-на калдырып турар. Илтиг болза-даа областа тургустунган чартык-чылар болгаш чотакчылар инти-лени (даргаам эш Кривцов) ама-лаа четтес ажилал турар. Бүдү-рүлгелерин култураларын экижи-лер, күш-ажылдын камталалын, техникамын айымы чөк чорутуу ха-дыр талазы-биле контроль ама-лаа кошкак тургустунган, коллек-тивтиг керээлдерде хулаалгелери чамдык бүдүрүлгө удуруткучулар күсөтпейн келген база чамдык бүдүрүлгелерде доктаамал ажил-чорудулашын план күсөдөлүнннн айтырыгында кылгазарлаан, бүдүрүлгениң техникамыча ханы-лап кирбейн, машиналар, деритке-лер хей турар, бүрүн күчүрү-биле ажилаттыкмас чорутар-биле де-мессеешип келген.

Ажылчы чоннарнын бүдүрүлгениң техникамыча өөрдүр, шкваларга коллективтеринң шөф дуузаалачы-ны, ажилчы болгаш көдө анык-тарын кескөөк шкваларын орга-низациалар, култура-чырымышкын албан черлериниң, спорт нитилел-дериниң болгаш организациалары-нын ажилчы экижиди, чонуну ортузунга кижизилге ажилын калдырып турган, ажилчыларын ме-деретинде эргиниң артышкынына-рын ажил тилээр, чамдык кижил-дерин талазында нитиниң чоруту-лар хажыдып, хулаалгелер чорук-тар-биле демсееди күштелдирер, бакштага арага-хымыс кылдыр чо-руктарга удуруткучулар хажыдып турарында РСФСР-нің Дөдө Советиниң Президиумунуң Чар-лымынң төлөвеледин чонга улам калдыр-биле тапшытырар талазы-биле профэвелед организациалары-нын ажилын күштелдирериниң чу-гулазын пленум демтедеген.

Пленумга санал бергенер бүдү-рүлгелерин механизастар, техника-ны бүрүн ажилал турган, бүдү-рүлгелерин чыл плазын, ажилчы чоннарнын социалисттик хулаалге-лерин хуууаа бетинде додур болгаш азыр бүдүрүлгө, нитианын мал ажилын чөк-сууру—ситен, сит-лөс белеткелди, дүжүт ажаап алымшынын чедипкенин чоруту-ларын берип турганнар. Ол хураал-дарын күжү болгаш дөштүгү чоруту чүдө удуруткучуларын ажилын хей-нитиниң хыналдамынга ап ту-рарында болгаш ук отчөттарын дугайында ажилчы чоннар санал-дарын бергенде эөө, хариб бол-ган саналдарын болгаш шүтүчүл-лелерин өөриниң көүдө болгаш амыдаарга боттадырында болуп турар.

Эштер Коссов, Маркин, Кожевни олар ажилчы чоннарнын санал-дарын боттадырар талазы-биле СЭКП ТК-ның айтмышкынын шип билеп турарын хыналда көргөскөн.

Эш Маркин илеткед кылмын ту-ла сүт болгаш булга кылгаларын хоорайга сактарын ажилдер талазы-биле саналдар болган. Ош соонда бир недела болганда байдалды өт-кен. Ам хоорайнын магазинеринде ол продуктуларын хей ассортимент-биле салып турар. Ол хураалдын мурунунда хүдө 3 тонна сүтү са-лып турган болза, ам 6 тоннаын салып турар аптарган. Морозовоно хонукта 250 килограммын салып турган болза, ам 400 килограммын салып турар.

Ажылчы чоннарнын саналдарын күсөдөр талазы-биле чурт улет-пүрүтүргө эргеленини удуруткучу-лар чамдык кемчелерин алган. Ху-раал соонда алгы заводунга киле-дик кылгырында чангыс-лаа катап урей кылмышкыны боттадырар. Мебель фабрикамында ным курга-дырын ажилаткан. Химиктиг аш-талга чери хоорайда ажилаткан. Ош дериг-херекселерин таарыш-тыр тургустан болгаш химикаттар-кы белеткөөр тускай эртемчилерин

Тыва автономнуг областа хей урулгарлыг илерини «Иениң алдары» орденнер-биле болгаш «Иениң медалы» медальдер-биле шагнаар дугайында РСФСР-нің Дээди Советиниң Президиумунуң ЧАРЛЫ

СРСР-нің Дээди Советиниң Пре-зидиумунуң 1944 чылдың август 18-теги Чарлымынң буугаар СРСР-нин Дээди Советиниң Президиуму-нуң илтишкан шагнаары болза:

Сес урулгарын төрөөн болгаш кижизиткен илерини «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИН II ЧЕРТЕЗИ-БИЛЕ

1. Натпиг Нөрчү Селенин — Эрти районунуң «Коммунизмче орук» колхозунуң колхозчуу.

2. Саргай Серикмаа Кыргы-совна — Эрти рай-аунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

3. Чандон Сенил Начиновна — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозу-нун колхозчуу.

4. Чолдан-оол Чолдун Дамбаев-на — Чаа-Хөл районунуң Ленин аттыг колхозунуң колхозчуу.

Чеди урулгарын төрөөн болгаш кижизиткен илерини «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИН III ЧЕРТЕЗИ-БИЛЕ

1. Дарга Зоя Дугерова — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

2. Долума Соя Лулуновна — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

3. Домаа Минчамаа Узумэ — Эрти районда өг-бүлө ээи.

4. Комба-Сюрюн Кыргыс Серо-од — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

5. Кускелмаа Кунделмаа — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

6. Ляпа Баймыскаловна — Эрти районунуң «Коммунизмче орук» кол-хозунуң колхозчуу.

7. Монгуш Ичин-Хорлу Чокон-на — Чаа-Хөл районунуң Чаа-Хөл суурда өг-бүлө ээи.

8. Седен Сүрүг Дамбаа — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

9. Уйму Ховалыг Чаш-оолон — Чаа-Хөл районунуң Чаа-Хөл суурда өг-бүлө ээи.

10. Янчит Ичкээр Сайма-чан — Эрти районунуң «Коммунизм-че орук» колхозунуң колхозчуу.

Ады урулгарын төрөөн болгаш кижизиткен илерини «ИЕНИН АЛДАРЫ» МЕДАЛДЫН I ЧЕРТЕЗИ-БИЛЕ

1. Динчит Серикмаа Марленов-на — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

РСФСР-нің Дээди Советиниң Президиумунуң Даргазы Н. ИГНАТОВ.

РСФСР-нің Дээди Советиниң Президиумунуң Секретары С. ОРЛОВ.

Москва, 1959 чылдың июнь 18.

Тыва автономнуг областа хей урулгарлыг илерини «Иениң алдары» орденнер-биле болгаш «Иениң медалы» медальдер-биле шагнаар дугайында РСФСР-нің Дээди Советиниң Президиумунуң ЧАРЛЫ

СРСР-нің Дээди Советиниң Пре-зидиумунуң 1944 чылдың август 18-теги Чарлымынң буугаар СРСР-нин Дээди Советиниң Президиуму-нуң илтишкан шагнаары болза:

Сес урулгарын төрөөн болгаш кижизиткен илерини «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИН II ЧЕРТЕЗИ-БИЛЕ

1. Натпиг Нөрчү Селенин — Эрти районунуң «Коммунизмче орук» колхозунуң колхозчуу.

2. Саргай Серикмаа Кыргы-совна — Эрти рай-аунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

3. Чандон Сенил Начиновна — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозу-нун колхозчуу.

4. Чолдан-оол Чолдун Дамбаев-на — Чаа-Хөл районунуң Ленин аттыг колхозунуң колхозчуу.

Чеди урулгарын төрөөн болгаш кижизиткен илерини «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИН III ЧЕРТЕЗИ-БИЛЕ

1. Дарга Зоя Дугерова — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

2. Долума Соя Лулуновна — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

3. Домаа Минчамаа Узумэ — Эрти районда өг-бүлө ээи.

4. Комба-Сюрюн Кыргыс Серо-од — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

5. Кускелмаа Кунделмаа — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

6. Ляпа Баймыскаловна — Эрти районунуң «Коммунизмче орук» кол-хозунуң колхозчуу.

7. Монгуш Ичин-Хорлу Чокон-на — Чаа-Хөл районунуң Чаа-Хөл суурда өг-бүлө ээи.

8. Седен Сүрүг Дамбаа — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

9. Уйму Ховалыг Чаш-оолон — Чаа-Хөл районунуң Чаа-Хөл суурда өг-бүлө ээи.

10. Янчит Ичкээр Сайма-чан — Эрти районунуң «Коммунизм-че орук» колхозунуң колхозчуу.

Ады урулгарын төрөөн болгаш кижизиткен илерини «ИЕНИН АЛДАРЫ» МЕДАЛДЫН I ЧЕРТЕЗИ-БИЛЕ

1. Динчит Серикмаа Марленов-на — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

РСФСР-нің Дээди Советиниң Президиумунуң Даргазы Н. ИГНАТОВ.

РСФСР-нің Дээди Советиниң Президиумунуң Секретары С. ОРЛОВ.

Москва, 1959 чылдың июнь 18.

Чад өөредилге чылынга белең

Бик-Хем районунуң Черби чели чыл шквалын чаа өөредилге чылы-нда өөредикчилер хулап олы-рында август 1-де белең кылдыр бүрүн септеттинген. Септелге үе-инде шквалын техниктиг ажил-дакчылар-биле башкылар ажил-дың нити плазын чототкан, ош шыныгым салып, эки ажилдааннар.

Школада одаар 700 кубометр минити школа белеткөөш, эгеп дүжүрүн алган.

С. ТАС-ООЛ.

Номчучуларнын бижин турары

Чаа-Хөл районунуң Ленин ат-тыг колхозунуң малчыны Дор-жунуң мадамында 900 бөш өш-кунерин денгилдези эки. На-дарчы төрөөн 280 өшкүзүндө 292 анай алган.

К. ДОРЖУ.

Чөөн-Хемик районунуң «Ком-мунизмче орук» колхозу чели айлазга нитижи-биле 143 тонна ажил сүтү сап алган болгаш

из—Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

2. Дүдөрөй Монгуш Бадмыева — Чаа-Хөл районунуң Ленин аттыг колхозунуң колхозчуу.

3. Дүпчен Ошук-Саар Хавеева — Эрти районунуң «Чаа орук» кол-хозунуң колхозчуу.

4. Суван Суван Канчыр — Э-рти районунуң «Чаа орук» колхозу-нун колхозчуу.

5. Хаванпан Часкал Кыр-Бам-тыговна — Чаа-Хөл районунуң «Бу-рунгаар» колхозунуң колхозчуу.

6. Чаламба Анай Түдүговна — Чаа-Хөл районунуң Чаа-Хөл суурда өг-бүлө ээи.

7. Чанчымыза Зоя Балахоевна — Эрти районунуң «Кызыл сылдыс» колхозунуң колхозчуу.

8. Чолдан Түлүш Чуддүговна — Чаа-Хөл районунуң «Найрал» колхозунуң колхозчуу.

9. Шини Сенил Сенчи — Эрти районунуң «Коммунизмче орук» кол-хозунуң колхозчуу.

Беш урулгарын төрөөн болгаш кижизиткен илерини «ИЕНИН АЛДАРЫ» МЕДАЛДЫН II ЧЕРТЕЗИ-БИЛЕ

1. Билий Иргит Дамы — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

2. Дорбимин Кыргыс Эртине — Эрти районунуң «Кызыл сылдыс» колхозунуң колхозчуу.

3. Кенден Анай Маштиновна — Чаа-Хөл районунуң Чаа-Хөл суурда өг-бүлө ээи.

4. Кечил-оол Александра Нөрбу-Самбуева — Чаа-Хөл районунуң Чаа-Хөл суурда өг-бүлө ээи.

5. Логбуунал Долума Чонукон-на — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

6. Сенил Игел Дүтеновна — Эрти районунуң «Кызыл сылдыс» колхозунуң колхозчуу.

7. Серон-Дениг Кыргыс Луш-новна — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

8. Сүрүнчал Хевекер Маймы-евова — Чаа-Хөл районунуң «Бүрү-нгаар» колхозунуң колхозчуу.

9. Хаан-оол Ховалыг Сандаков-на — Чаа-Хөл районунуң «Бүрү-нгаар» колхозунуң колхозчуу.

10. Чыскал Татьяна Дагбаев-на — Эрти районунуң «Чаа орук» колхозунуң колхозчуу.

РСФСР-нің Дээди Советиниң Президиумунуң Даргазы Н. ИГНАТОВ.

РСФСР-нің Дээди Советиниң Президиумунуң Секретары С. ОРЛОВ.

Москва, 1959 чылдың июнь 18.

Улуг-Хем районунуң «Чодураа» колхозунуң Улуг-Шыкта ситен-чилериниң колхозчу суур чурт-танчылары өөрсескири органи-застааш 660 тонна ситенин бе-лүп сарааттаан.

Д. ЧАМЗЫРЫН.

Чөөн-Хемик районунуң «Большевик» колхозунуң анык чылгычы Дюк Чурму бо чылын төрөөн 118 бөшенде 118 кулуннарны менди алган.

Чурукта: Д. Чуртунуң чылгышын Шеминиң Ажил-Базынын тайга-сында хавырны чорутуу.

Фото О. Сандонюу.

Сталино областың партия организациязының дуржулазы-биле

Ажылчы чоннарнын мурунуга удурткучуларнын отчөттары

«Сталино областың ажылчы чон-варын ортузунда масса-полити-тиг ажилды байдал болгаш ош экижер кемчелер дугайында» ажилды СЭКП ТК ажил-агыйн өргөп башкарында масса-ларын чотакчы чорутуу иле-кейлериниң шыныгымган хавири—бүдүрүлгелерин болгаш албан черлериниң удурткучулар боттарынын ажилын дугайында ажилчы чоннарнын хураалдарына отчөттарын бөрин организастарын калба-биле ажилдарын бүтү пар-тия организациаларына сүмөдөн.

Сталино областың партия орга-низациямын дуржулазында бүтү-ле ажилыг чүдүлери бо-дун ажилында ажилдарын орда-даштышаан, СЭКП Кызыл хоорку-сөөгу үдө албан черлериниң бол-гаш бүдүрүлгелерин удурткучу-ларын ажилчы чоннар мурунуга отчөттарын үргүлчү организастар турар аптарган. Илтиг хураалдар Кызылга азын хей бүдүрүлгө бол-гаш албан черлеринге болтулаан.

Ол хураалдарда областың чурт улет-пүрүтүргө эргеленини начальниги эш Коссов, эл-сүт улетпүрүтүчү областа эргеленини начальниги эш Маркин, Кызыл горнолууну баштаар чериниң даргазы эш Коже-вин, Кызыл хооруксокуунуң ком-мунал ажил-агый килдиниң эр-гөдөлүш эш Галенов олар илет-

Барыш-Хемик районда «Большевик» колхоз ажил-агый арте-лини тову Ыйгалак суур чыл кел-ген тууду сайырап, чаа кулду-чулар көмөжүп турар. Көдөз ажил-агый машиналарын септөө мастерскаяны тууду амгы үдө дүргөн теминиң чоруп турар. Чуртталга бакшыларын туларын че, сууру чаагайлыктарыне ки-зонгосин колхоз баштаар чери күштелдирген. Бо чылдың эгезин-ден бээр чуртталганың 40 ажил-бакшыларын туткан. Чуртталга бакшыларын туларын чыл пла-нын Совет Тываның 15 чыл олу-нук байырлыгына чедир бүрүн күсөдүлгө, бүтү бакшыларын кырыларын, клавоскаларын, херимээрин туудулар хулаалып алган чүтүдүгү ажилал турар-лар.

Чурукта: колхоз төүдө чурт-талга бакшыларынның нияти хе-вири.

Фото А. Дутержааным.

сигнал бөрин сосадырын ол са-налдаан.

— Бистид коллективизистик ки-жи бүтүрү-ле бо чылын

